

УДК 347.4

Віталій КОЛОМОЙЦЕВ

аспірант кафедри конституційного та адміністративного права, Державний університет "Київський авіаційний інститут", просп. Любомира Гузара, 1, Київ, Україна, 03680

ORCID: 0009-0005-2015-1425

DOI: 10.32782/LST/2025-1-6

Бібліографічний опис статті: Коломойцев, В. (2025). Розвиток науково-теоретичних підходів до вивчення проблеми запобігання корупції в Україні під час дії воєнного стану. *Law. State. Technology*, 1, 33–39. doi: 10.32782/LST/2025-1-6

**РОЗВИТОК НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ
ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ**

Метою наукової статті визначено висвітлення розвитку науково-теоретичних підходів до вивчення проблеми запобігання корупції в Україні під час дії воєнного стану. Визначено, що попри розвиток юридичної науки та здійснення чисельних наукових розробок проблематики запобігання корупції варто акцентувати його актуальність та доцільність подальшої науково-дослідної роботи у цьому напрямку. Підкреслено, що умови воєнного стану в Україні визначили обставини, що обумовили чисельність проявів корупції та корупційних правопорушень в цілому, і зокрема, у сфері оборони та національної безпеки. Акцентовано, що поширення корупції відбувається внаслідок як толерантності як владних органів, так і членів громадського суспільства. Зроблено висновок, що дослідження за питань запобігання корупції, можуть бути систематизовані на такі групи: 1) дослідження, присвячені виробленню загальних засад із запобігання корупції, принципів взаємодії суб'єктів громадськості, органів державної влади та місцевого самоврядування; 2) дослідження, присвячені проблематиці подолання проявів корупції в окремих органах державної влади; 3) дослідження, присвячені проблематиці подолання проявів корупції в окремих сферах суспільного життя; 4) дослідження, присвячені проблематиці застосування адміністративно-правової відповідальності за вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних із корупцією. Акцентовано, що при цьому є відсутніми дослідження, присвячені забезпечення ефективності запобігання корупції в умовах воєнного стану, що обґрунтовує актуальність подальших наукової розробки цієї проблематики.

Ключові слова: запобігання корупції, боротьба з корупцією, імплементація міжнародних стандартів, набуття членства в ЄС, акти ЄС, нормативно-правове регулювання.

Vitalii KOLOMOITSEV

Postgraduate Student at the Department of Constitutional and Administrative Law, State University «Kyiv Aviation Institute», 1, Lubomyr Huzar Ave., Kyiv, Ukraine, 03680

ORCID: 0009-0005-2015-1425

DOI: 10.32782/LST/2025-1-6

To cite this article: Kolomoitsev, V. (2025). Rozvytok naukovo-teoretychnykh pidkhodiv do vyvchennia problemy zapobihannia koruptsii v Ukraini pid chas dii voiennoho stanu [Development of scientific and theoretical approaches to studying the problem of preventing corruption in Ukraine during martial law]. *Law. State. Technology*, 1, 33–39. doi: 10.32782/LST/2025-1-6

**DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC AND THEORETICAL APPROACHES TO STUDYING
THE PROBLEM OF PREVENTING CORRUPTION IN UKRAINE DURING MARTIAL LAW**

The aim of the scientific article is to highlight the development of scientific and theoretical approaches to studying the problem of preventing corruption in Ukraine during martial law. It is determined that despite the development of legal science and the implementation of numerous scientific developments on the issue of preventing corruption, it is worth emphasizing its relevance and the expediency of further scientific and research work in this direction. It is emphasized that the conditions of martial law in Ukraine determined the circumstances that determined the number of manifestations of corruption and corruption offenses in general, and in particular, in the field of defense and national security. It is emphasized that the spread of corruption occurs as a result of both the tolerance of both government bodies and members of civil society. It is concluded that research on the prevention of corruption can be systematized into the following groups: 1) research devoted to the development of general principles for preventing corruption, principles of interaction between public entities, state authorities and local governments; 2) research devoted to the issue of overcoming manifestations of corruption in individual state authorities; 3) studies devoted

to the problems of overcoming manifestations of corruption in certain spheres of public life; 4) studies devoted to the problems of applying administrative and legal liability for committing corruption offenses and offenses related to corruption. It is emphasized that at the same time there are no studies devoted to ensuring the effectiveness of preventing corruption in martial law, which justifies the relevance of further scientific development of this issue.

Key words: prevention of corruption, fight against corruption, implementation of international standards, acquisition of EU membership, EU acts, regulatory and legal regulation.

Постановка проблеми. Дослідження питань корупції та застосування заходів відповідальності за вчинення адміністративних корупційних правопорушень постійно є предметом наукових розробок як представників зарубіжної юридичної науки, так і представників вітчизняної юридичної науки. Дослідження питань запобігання корупції здійснюються в межах наукових розробок з таких галузевих юридичних наук, зокрема, адміністративного права та процесу, фінансового права та процесу, трудового права, кримінального права та процесу, цивільного права та процесу, конституційного права, міжнародного права тощо.

Проблематика запобігання корупції розглядається також в межах таких галузевих гуманітарних та соціальних наук, як економіка, соціологія, публічне управління та адміністрування тощо.

Метою наукової статті є висвітлення розвитку науково-теоретичних підходів до вивчення проблеми запобігання корупції в Україні під час дії воєнного стану.

Постановка проблеми. Запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним із корупцією, аналізували у своїх наукових працях такі вчені, як: Ю. Битяк, О. А. Гусар, М. І. Мельник, Е. С. Молдован, Є. В. Невмержицький, В. Г. Севрук, Р. А. Сербин, С. О. Телешун та ін. Правову характеристику міжнародних стандартів запобігання корупції в діяльності Збройних Сил України надає О. С. Грудовенко, адміністративну відповідальність за правопорушення, пов'язані з корупцією у Збройних Силах України, досліджує Р. А. Сербин. Запобігання проявам корупції в умовах воєнного стану в Україні аналізує О. М. Бурда. Адаптацію законодавства України до законодавства ЄС як складової процесу інтеграції України до ЄС досліджують І. В. Садловська, О. П. Овсак, Л. І. Чулінда. Однак, питання продовження антикорупційних реформ з метою усунення корупції недостатньо розроблені й потребують подальшого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Явище корупції було притаманно ще стародавнім суспільствам, і є характерним ще для суспільств, які зароджувались на початку людської цивілізації.

Зміни політичних, правових та соціально-економічних систем суспільств, на жаль, суттєво не впливають на темпи розвитку корупції, її поширення в соціумі.

Отже, для всіх управлінських суспільств є притаманним в тій чи іншій мірі явище корупції, запобігання проявам якої залежить передусім від рівня толерантності соціуму (McMullan, 1961, с. 182–190).

Однак при цьому попри розвиток юридичної науки та здійснення чисельних наукових розробок проблематики запобігання корупції варто акцентувати його актуальність та доцільність подальшої науково-дослідної роботи у цьому напрямку.

Умови воєнного стану в Україні визначили обставини, що обумовили чисельність проявів корупції та корупційних правопорушень в цілому, і зокрема, у сфері оборони та національної безпеки.

Варто підкреслити, що поширення корупції відбувається внаслідок як толерантності як владних органів, так і членів громадського суспільства. Як зазначають, що громадський осуд суспільством проявів корупції у 2014 році, воно залишається активним її учасником (Гладкий, 2019, с. 124–132).

Запобігання вчиненню корупційних правопорушень, здійснення реформи антикорупційних органів тому відіграє важливе значення. Складність подолання проявів корупційних правопорушень посилюється триваючою російсько-українською війною, що відображується на рівні соціально-економічного зростання суспільства, задоволення потреб населення. Наявні потреби суспільства, що полягають у забезпеченні його основних потреб, часто спричиняють виникнення корупційних ризиків.

Отже, проблема запобігання корупції в умовах воєнного стану в Україні є надзвичайно актуальною, оскільки військові дії створюють сприятливий ґрунт для зловживань. Значні фінансові ресурси, спрямовані на оборону та відновлення, ризикують стати об'єктом корупції через послаблення контролю, терміновість рішень та обмеження прозорості. Складні обставини можуть сприяти ухваленню непрозорих рішень та обходу процедур. Для мінімізації корупційних ризиків необхідно посилювати антикорупційні механізми, проводити незалежний аудит, забезпечувати прозорість державних закупівель і залучати громадянське суспільство до моніторингу. Пріоритетом залишається суворе дотримання

закону, щоб зберегти довіру до державних інституцій навіть у кризовий період.

Вивчення проблеми запобігання корупції тривалий час залишається актуальним для української вітчизняної юридичної науки.

Розглянемо генезу становлення вітчизняних наукових досліджень з питань запобігання корупції, розвиток якої може бути умовно пов'язано із ухваленням Концепції адміністративної реформи 1998 року, де було визначено як один із пріоритетів подолання проявів корупції в Україні (Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні, 1998).

Однією із перших дисертаційних робіт, де розглядалися окремі питання запобігання корупції в сфері ліцензування господарської діяльності стала наукова розробка, здійснена С.С. Вітвіцьким у 2004 році (Вітвіцький, 2004). Вченим зазначається, що забезпечення ефективності здійснення як «форми виконавчої діяльності, вираженої в санкціонуванні, офіційному визнанні за визначеними законом суб'єктами прав на заняття окремими видами діяльності, які пов'язані із забезпеченням захисту життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави» безпосередньо пов'язується із необхідністю високого професіоналізму і відповідної кваліфікації виконавців, подолання проявів корупції та її ризиків (Вітвіцький, 2004).

Дослідження С.С. Рогульського на тему «Адміністративно-правові заходи боротьби з корупцією в Україні» (2005 р.) сприяло формуванню розуміння сутності корупції та її ознак. Так, вченим було обґрунтовано розуміння поняття «корупція» як «незаконне прийняття майнових та немайнових послуг, благ і переваг особами, що уповноважені на виконання державних функцій, або особами, що відповідно до закону прирівнюються до них, з використанням свого правового статусу та пов'язаних з ним можливостей, а також підкуп зазначених осіб шляхом незаконного надання їм фізичними та уповноваженими представниками юридичних осіб цих благ, послуг та переваг з метою отримання від осіб, уповноважених на виконання державних функцій, або осіб, що прирівнюються до них, певних привілеїв» (Рогульський, 2005, с. 15–16).

У подальшому здійснювались дослідження у сфері запобігання корупції спрямовувались на вироблення проблем підвищення ефективності механізмів діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, що має базуватися на підвищенні рівня професіоналізму їх посадових осіб, в тому числі шляхом подолання наявних в суспільстві корупційних ризиків. Варто виокремити дисертацію

Р.М. Тучака (2007 р.) на тему «Адміністративно-правові засади боротьби з корупцією» (Тучак, 2007). Вченим обґрунтовується такий висновок, що юридичний склад окремих груп адміністративних правопорушень, юридичний склад корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією, має такі особливості, як: а) спеціальний суб'єкт; б) чітко виражений прямий умисел; в) формальний склад зазначених правопорушень (необов'язкове настання суспільно шкідливих наслідків правопорушення); г) обов'язкова наявність мети для кваліфікування дій як корупційних; д) різноманітність видів протиправних дій, які вважаються корупційними (вчинення активних дій, недотримання спеціальних обмежень, невиконання спеціальних обов'язків); е) підвищена суспільна шкідливість корупції; ж) особлива сукупність юридично значущих ознак складу корупційного правопорушення (Тучак, 2007, с. 115–116).

Дисертація Д.Г. Заброди (2005 р.) є важливою з врахуванням того, що особливу увагу вчений приділяє аспекту взаємодії суб'єктів боротьби з корупцією (Заброда, 2005). Вченим було вирішено такі наукові завдання, як: 1) дати характеристику корупції як об'єкта впливу правоохоронної системи України; 2) дослідити зміст взаємодії суб'єктів боротьби з корупцією та подати авторське визначення цієї категорії; 3) визначити сутність та класифікувати види, форми і принципи взаємодії суб'єктів боротьби з корупцією; 4) розробити науково-обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення правового забезпечення взаємодії суб'єктів боротьби з корупцією; 5) дослідити повноваження суб'єктів боротьби з корупцією і розробити пропозиції щодо усунення існуючих прогалин у визначенні та розмежуванні їх компетенції у цій сфері; 6) визначити місце і роль органів внутрішніх справ серед суб'єктів боротьби з корупцією; 7) проаналізувати досвід іноземних країн у цій галузі та встановити шляхи його впровадження в роботу вітчизняних суб'єктів боротьби з корупцією; 8) визначити ознаки, яким повинна відповідати модель взаємодії суб'єктів боротьби з корупцією в Україні; 9) виявити чинники підвищення ефективності взаємодії суб'єктів боротьби з корупцією на національному та міжнародних рівнях (Заброда, 2005, с. 6).

І.І. Яцків (2011 р.) у роботі «Адміністративно-правові засади протидії корупції в Україні» (Завгородній, 2011) однією із перших обґрунтувала необхідність подолання проявів корупції із використання засобів та форм участі громадськості у таких процесах. Вченою визначалось, що для вдосконалення механізму протидії корупції необхідним є посилення ролі інститутів

громадянського суспільства в державі. Дослідниця наголошувала, що для поширення про-світницької інформації про негативний вплив корупції та про права особи у сфері протидії їй, підвищення правосвідомості та правової культури; надання будь-якій фізичній особі права звертатись до спеціалізованих антикорупційних органів зі зверненнями про виявлені факти корупції; запровадження звітності та інформування населення про стан протидії корупції в Україні; впровадження реальних «важелів» контролю з боку громадськості за станом корупції, в тому числі наділення правом збору підписів за звільнення корумпованих чиновників з обов'язковим відкриттям відповідного провадження проти даного публічного суб'єкта; посилення ролі засобів масової інформації у сфері протидії корупції (сприяння в їх незалежності та об'єктивності) тощо (Завгородній, 2011, с. 194–195).

Починаючи з 2008 року з'являються дисертаційні дослідження проблематики запобігання корупції в окремих сферах суспільного життя, а також в діяльності окремих органів державної влади та місцевого самоврядування. Зокрема, такою є робота О.В. Ткаченко, захищена у 2008 році, де було досліджено адміністративно-правові засади протидії корупції в органах внутрішніх справ. Автором були визначені загальні й особливі передумови виникнення корупції серед співробітників органів внутрішніх справ, її наслідки та вплив на розвиток суспільних відносин у державі, сфери професійної діяльності співробітників органів внутрішніх справ, які є найбільш небезпечними для ураження корупцією (Ткаченко, 2008).

Проблематику запобігання корупції було розглянуто у таких дисертаціях, як: дисертація О.І. Добровольського (2015 р.) на тему: «Адміністративно-правове регулювання протидії корупції в органах Державної фіскальної служби України», дисертація О.Г. Боднарчука (2016 р.) на тему «Адміністративно-правові засади протидії корупції у Державній кримінально-виконавчій службі України», дисертація О.П. Мусієнка (2017 р.) на тему «Адміністративно-правові заходи запобігання та протидії корупції в органах виконавчої влади і місцевого самоврядування в Україні», дисертація С.А. Подоляки на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції в органах прокуратури в Україні», дисертація О.В. Маслової на тему «Адміністративно-правове забезпечення гарантій незалежності прокурора в Україні» та інші.

С.М. Алфьоров у своєму дисертаційному дослідженні визначає адміністративно-пра-

вовий механізм протидії корупції в органах внутрішніх справ, що має бути реалізовано у таких формах, як: 1) діяльність, здійснювана в рамках загального механізму забезпечення законності в ОВС; 2) діяльність, спрямована суто проти корупційних проявів у вказаному органі. Методами першої є: адміністративне реформування системи ОВС; належне нормативно-правове забезпечення діяльності ОВС; чітке визначення правового статусу працівника ОВС, його прав та обов'язків; дотримання службової дисципліни працівниками ОВС; постійний контроль за діяльністю працівників ОВС та дотриманням ними вимог законів; невідворотність суворої та підвищеної відповідальності за недотримання положень законів представниками правоохоронних органів. Методами другої: запобігання, виявлення корупції в ОВС та притягнення до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень працівників ОВС (Алфьоров, 2011, с. 396).

Ідея запровадження публічного управління та адміністрування, подолання проявів корупції в ній пов'язується із дослідженнями, здійснення яких пов'язується із ухваленням нової редакції Закону України «Про запобігання корупції» (Про запобігання корупції, 2014) у 2014 році. В цьому сенсі варто виокремити дисертацію Т.В. Хабарової (2017 р.), яка досліджує адміністративно-процесуальні засади запобігання корупції в Україні, формулює теоретичні положення та практичні висновки, спрямовані на вдосконалення чинного антикорупційного законодавства та практики його застосування, здійснює аналіз та надає характеристику стану нормативно-правового регулювання сфери запобігання корупції, визначає зміст та правову природу заходів запобігання корупції, надаючи їх класифікацію. Автор розкриває зміст процесуальної форми таких антикорупційних заходів запобігання корупції, як спеціальна перевірка стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад з підвищеним корупційним ризиком, заходів фінансового контролю, врегулювання конфлікту інтересів та проваджень у справах про правопорушення, пов'язані з корупцією. Дослідницею звертається увага на зміст та порядок реалізації заходів фінансового контролю, стадії запобігання та врегулювання конфлікту інтересів на публічній службі, процес розгляду справ про правопорушення, пов'язані з корупцією (Хабарова, 2017). Вченою визначається, що однією з основних складових адміністративно-проце-

суальних засад запобігання корупції є принципи запобігання корупції, якими уповноважені суб'єкти мають керуватися в процесі здійснення адміністративної діяльності в цілому та антикорупційної діяльності зокрема, в процесі нормотворчості, а також у процесі взаємодії суб'єктів запобігання корупції. Вченою обґрунтовується за доцільне встановити у «положеннях чинного законодавства закріпити принцип транспарентності як організаційно-правову засаду діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, яка здатна забезпечити ефективний громадський контроль за правомірністю дій та рішень посадових осіб» (Хабарова, 2017, с. 189).

Іншою групою досліджень, на якій необхідно зробити акцент, є дослідження питань адміністративної відповідальності у сфері запобігання корупції, де варто виокремити дисертацію Д.І. Йосифовича (2009 р.), де розкрито загальні підстави настання адміністративної відповідальності, дискусійні питання, що стосуються суспільної небезпеки і шкідливості адміністративного правопорушення та його матеріальних властивостей, негативний вплив корупції на організацію діяльності та функціонування органів місцевого самоврядування (Йосифович, 2009).

Проблематика підвищення ефективності запобігання правопорушень у сфері корупції розкривається не лише в дисертаційних дослідженнях, але і на рівні практичних та методичних рекомендацій, зокрема, у практичному посібнику «Адміністративна відповідальність за правопорушення пов'язані із корупцією» (Адміністративна відповідальність за правопорушення пов'язані із корупцією, 2016).

Питання застосування заходів адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією, розкриваються у ряді наукових розробок, зокрема, таких вчених, як К.В. Берднікова, Н.П. Бортник, Л.В. Білінська, І.Я. Єрмоленко, В.І. Іванюк, О.Є. Панфілов, та інших.

Важливим у світлі дослідження проблематики запобігання корупції є дослідження питань, пов'язаних із подоланням проявів конфліктів інтересів, визначенням їх впливу на забезпечення функцій публічного управління та адміністрування, що здійснювалось у дисертації С.В. Рівчаченка (2017 р.), де корупція визначена як «використання особою наданих їй службових повноважень та пов'язаних з цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття / вимагання обіцянки / пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відпо-

відно обіцянка / пропозиція чи надання неправомірної вигоди такій особі або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних з цим можливостей» (Рівчаченко, 2017, с. 394).

Заслуговує на увагу публікації С.О. Конєвої та Ю.О. Легези (2019 р.) визначає місце звільнення з публічної служби у системі заходів запобігання корупції, характеризує особливості проведення спеціальних та антикорупційних перевірок як складової процедури звільнення з публічної служби, визначає проблеми оскарження рішень про звільнення з публічної служби за вчинення корупційних правопорушень (Leheza Yu.O, Koneva S.O., 2019).

У дисертації на тему «Інститут викривачів в Україні», здійсненої О.О. Косиці (2019 р.) (Косиця, 2019), де визначено, що інститут викривачів є важливим механізмом боротьби з корупцією, який забезпечує захист осіб, які повідомляють про порушення або зловживання. Викривачі допомагають викривати корупційні схеми, сприяючи прозорості та підзвітності державних і приватних структур. Для ефективного функціонування інституту викривачів необхідно гарантувати анонімність, захист від переслідувань та винагороди за надану інформацію. Особливо в умовах воєнного стану, коли корупційні ризики зростають, викривачі можуть відігравати вирішальну роль у виявленні зловживань, що шкодять державі та суспільству.

Висновки. Таким чином, дослідження за питань запобігання корупції, можуть бути систематизовані на такі групи: 1) дослідження, присвячені виробленню загальних засад із запобігання корупції, принципів взаємодії суб'єктів громадськості, органів державної влади та місцевого самоврядування; 2) дослідження, присвячені проблематиці подолання проявів корупції в окремих органах державної влади; 3) дослідження, присвячені проблематиці подолання проявів корупції в окремих сферах суспільного життя; 4) дослідження, присвячені проблематиці застосування адміністративно-правової відповідальності за вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних із корупцією. Однак при цьому є відсутніми дослідження, присвячені забезпеченню ефективності запобігання корупції в умовах воєнного стану, що обґрунтовує актуальність подальших наукової розробки цієї проблематики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. McMullan M. A Theory of Corruption. *The Sociological Review*. 1961. Vol. 9 (2). P. 181–201
2. Гладкий В. В. Сутність та значення феномену корупції. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. № 18. С. 124–132. doi:10.5281/zenodo.2592077
3. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22 липня 1998 року №810/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98#Text>
4. Вітвіцький С. С. Державний контроль у сфері ліцензійної діяльності: к.ю.н.: спец. 12.00.07 – Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Х., 2004. 120 с.
5. Рогульський С. С. Адміністративно-правові заходи боротьби з корупцією в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2005. 19 с.
6. Тучак Р. М. Адміністративно-правові засади боротьби з корупцією: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2007. 135 с.
7. Заброда Д. Г. Взаємодія суб'єктів боротьби з корупцією (адміністративно-правовий аспект): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2005. 240 с
8. Завгородній В. А. Адміністративно-правове регулювання взаємодії органів внутрішніх справ та громадських організацій у протидії корупції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Дніпропетровськ, 2010. 268 с.
9. Яцків І. І. Адміністративно-правові засади протидії корупції в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2011. 239 с.
10. Ткаченко О. В. Адміністративно-правові засади протидії корупції в органах внутрішніх справ: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2008. 208 с.
11. Алфьоров С. М. Адміністративно-правовий механізм протидії корупції в органах внутрішніх справ: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2011. 444 с.
12. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
13. Хабарова Т. В. Адміністративно-процесуальні засади запобігання корупції в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2017. 216 с
14. Йосифович Д. І. Адміністративна відповідальність посадових осіб органів місцевого самоврядування за корупційні діяння: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Львів, 2009. 20 с.
15. Адміністративна відповідальність за правопорушення пов'язані із корупцією: практич. посіб. / К. Л. Бугайчук, О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. О. Іванцов, С. О. Шатрава. Харків: ХНУВС, 2016. 100 с.
16. Рівчаченко С. В. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів як спосіб протидії корупції: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2017. 195 с.
17. Leheza Yu. O, Koneva S. O. The institutionalisation of public relations in the fight against corruption: the experience of countries of Eastern and Western legal traditions (universal theoretical framework for relevant anti-corruption law of Ukraine). Tallinn: Izdevniecība "Baltija Publishing", 2019. 432 p.
18. Косиця О. О. Інститут викривачів в Україні: адміністративно-правовий аспект: монографія. Київ: Людмила, 2019. 355 с.

REFERENCES:

1. McMullan, M. A. (1961). Theory of Corruption. *The Sociological Review*. 1961. Vol. 9 (2). P. 181–201 [in English].
2. Hladkyi, V. V. (2019). Sutnist ta znachennia fenomenu koruptsii [The Essence and Significance of the Phenomenon of Corruption]. *Visnyk Pivdennoho rehionalnoho tsentru Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*. № 18. S. 124–132. doi:10.5281/zenodo.2592077 [in Ukrainian].
3. Pro zakhody shchodo vprovadzhennia Kontseptsii administratyvnoi reformy v Ukraini [On Measures to Implement the Concept of Administrative Reform in Ukraine]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 22 lypnia 1998 roku №810/98. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98#Text> [in Ukrainian].
4. Vitvitskyi, S. S. (2004). Derzhavnyi kontrol u sferi litsenziinoi diialnosti [State Control in the Sphere of Licensing Activities]: k.i.u.n.: spets. 12.00.07 – Administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo. Kh. 120 s. [in Ukrainian].
5. Rohulskyi, S. S. (2005). Administratyvno-pravovi zakhody bortby z koruptsiiei v Ukraini [Administrative and legal measures to combat corruption in Ukraine]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv. 19 s. [in Ukrainian].

6. Tuchak, R. M. (2007). Administratyvno-pravovi zasady borotby z koruptsiieiu [Administrative and legal principles of combating corruption]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kharkiv. 135 s. [in Ukrainian].
7. Zabroda, D. H. (2005). Vzaiemodiia subiektiv borotby z koruptsiieiu (administratyvno-pravovyi aspekt) [Interaction of subjects of combating corruption (administrative and legal aspect)]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv. 240 s. [in Ukrainian].
8. Zavhorodnii, V. A. (2010). Administratyvno-pravove rehuliuвання взаємодії орханів внутрішніх справ та громадських орханізаций у протидії корупції [Administrative and legal regulation of interaction between law enforcement agencies and public organizations in combating corruption]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Dnipropetrovsk. 268 s. [in Ukrainian].
9. Iatskiv, I. I. (2011). Administratyvno-pravovi zasady pratydyi koruptsii v Ukraini [Administrative and legal principles of combating corruption in Ukraine]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv. 239 s. [in Ukrainian].
10. Tkachenko, O. V. (2008). Administratyvno-pravovi zasady pratydyi koruptsii v orhanakh vnutrishnikh sprav [Administrative and legal principles of combating corruption in law enforcement agencies]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv. 208 s. [in Ukrainian].
11. Alforov, S. M. (2011). Administratyvno-pravovyi mekhanizm pratydyi koruptsii v orhanakh vnutrishnikh sprav [Administrative and legal mechanism of combating corruption in law enforcement agencies]: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.07. Kharkiv. 444 s. [in Ukrainian].
12. Pro zapobihannia koruptsii [On the Prevention of Corruption]: Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 roku № 1700-VII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> [in Ukrainian].
13. Khabarova, T. V. (2017). Administratyvno-protsesualni zasady zapobihannia koruptsii v Ukraini [Administrative and procedural principles of preventing corruption in Ukraine]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kharkiv. 216 s. [in Ukrainian].
14. Iosyfovych, D. I. (2009). Administratyvna vidpovidalnist posadovykh osib orhaniv mistsevoho samovriaduvannia za koruptsiini diiannia [Administrative liability of officials of local government bodies for corrupt acts]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Lviv. 20 s. [in Ukrainian].
15. Administratyvna vidpovidalnist za pravoporushennia poviazani iz koruptsiieiu (2016). [Administrative liability for offenses related to corruption]: praktych. posib. / K. L. Buhaichuk, O. I. Bezpalova, O. V. Dzhaferova, V.O. Ivantsov, S.O. Shatrava. Kharkiv: KhNUVS. 100 s. [in Ukrainian]
16. Rivchachenko, S. V. (2017). Zapobihannia ta vrehuliuвання konfliktu interesiv yak sposib pratydyi koruptsii [Prevention and regulation of conflict of interests as a way to combat corruption]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Zaporizhzhia. 195 s. [in Ukrainian].
17. Leheza, Yu. O., Koneva, S. O. (2019). The institutionalisation of public relations in the fight against corruption: the experience of countries of Eastern and Western legal traditions (universal theoretical framework for relevant anti-corruption law of Ukraine). Tallinn: Izdevniecība "Baltija Publishing", 432 p. [in English].
18. Kosytsia, O. O. (2019). Instytut vykryvachiv v Ukraini: administratyvno-pravovyi aspekt [Whistleblower Institute in Ukraine: administrative and legal aspect]: monohrafiia. Kyiv: Liudmyla, 2019. 355 s. [in Ukrainian].